Rapport ”Oxhagen blommar-relationellt verk”

Stadsdelsutveckling genom konst och kultur i Oxhagen

Beskrivning av ett samarbete mellan boende i Oxhagen, lokala och andra aktörer och en konstnär.

Kaipa Gunilla Ericsson
Tel: 019-32 05 10
e-post: kaipa.gunilla@swipnet.se
hemsida: *www.kaipa.se*

Innehåll :

Uppdrag – bakgrund - förväntningar - målgrupp
Nulägesbeskrivning
Problemanalys
Syfte
Avgränsningar
Mål – på kort sikt – på lång sikt
Beskrivning av genomförandeprocessen
Resultat
Reflektion

Uppdrag - bakgrund – förväntningar – målgrupp

Uppdrag och bakgrund

Anställd av Kultur & Medborgare/stadsdels- och kulturutveckling, 15/8 2006 – 14/8 2008, som konstnär med uppdraget stadsdelsutveckling genom konst och kultur. Teamet kallar sig för SÖK:arna.

SÖK:arna

Stadsdelsutveckling i Örebro genom Kultur

SÖKARNA, ett arbetsteam med 4 konstnärer, 1 kompositör, 1 skribent, som arbetar inom enheten Stadsdels- och kulturutveckling under Kultur- och medborgarförvaltningen, skall samarbeta med invånare, förvaltningar, föreningar, organisationer, privata aktörer m fl för att Örebro ska bli
t ex snyggare,
intressantare,
centralare,
demokratiskare,
delaktigare,
flerfaldigare.

Brickebacken-Vivalla-Oxhagen-Markbacken-Baronbackarna-Varberga är vårt centrum.

Eftersom vi anser att ömsesidigt personligt engagemang kan bidra till det bästa resultatet är det viktigt att hitta de samarbetspunkter/partners där denna kvalité är störst.

Via konsten uppstår frihet att undersöka outnyttjade möjligheter utan kravet på rationalitet och direkt nytta vilket annars präglar det som får bli synligt i samhället.
Vår historia och samtid är ett ständigt föränderligt material som påverkas av vilka som möts och börjar samverka. Vår metod är att SÖKA oss fram genom gränsöverskridande och otraditionella arbetssätt för att tillsammans se, granska, förstå och synliggöra den verklighet vi lever i.

En form av praktisk demokrati.

FAKTARUTA

Formellt uppdrag:
- samverka med andra aktörer och intressenter inom och utom kommunen
- skapa mötesplatser tillsammans med övriga aktörer i stadsdelarna för ideér, kompetens och talanger inom kulturområdet
- möjliggöra vital kultur, mångfald och delaktighet där idé- och projekt grupper, nätverk och utvecklingsgrupper kommer våra boende och kommunens egna verksamheter tillgodo. Det skall vara ett stöd till kulturområdet utifrån en helhetssyn som innefattar alla kulturyttringar.

Till grund för vårt arbete ligger:
- Kulturpolitiskt program för Örebro kommun
- Medborgarnas Örebro, program för demokratiutveckling i Örebro kommun
- Om stadsdelsutvecklingen i Örebro

Förväntningar
I ett processinriktat samarbete vill jag använda konstnärens kreativa kompetens, tillsammans med boende, kooperativet Träffpunkt Oxhagen, lokala och andra aktörer i Oxhagen, som en resurs i områdesutvecklingen.
Samhället utanför konstvärlden är en intressant arena för konstnärer. Det känns meningsfullt att förena samhällsprocesser, demokratifrågor och konstnärliga idéer.

Målgrupp
Skapar öppna, kravlösa och lekfulla samarbetsformer där vem som helst kan vara med. Har sökt samarbete med de grupper av människor som besöker och använder Café Träffpunkts lokaler. Har även använt Oxhagenbladet, Nerikes Allehanda, bibliotekens elektroniska skärmar, flygblad och min Oxhagen blommar-blogg som verktyg för att skapa kontakter.

Nulägesbeskrivning

Bebyggelse och service
Oxhagen ligger vid Karlslundsgatan, cirka två kilometer från centrala Örebro. Området byggdes 1966-67 och ritades av arkitekt Jöran Curman. Vid uppförandet av detta område skapade man en, för tiden, radikal parkeringslösning med bilar i flera plan; till hälften under jord. Oxhagen är dock en större stadsdel som även innefattar det område som kallas *Fågelgatorna*. Där dominerar villor.
Området genomgick på 1990 talet en genomgripande renovering. Fasaderna är omputsade i mjukt aprikost, varmgult och vitt. Också bakom fasaderna har förbättringar gjorts. Såväl badrum och balkonger som trapphus och tak har renoverats. Området har totalt 900 lägenheter. Lägenheterna i Oxhagen har 1-5 rum och kök, och är ljusa och trevliga med praktiska planlösningar. Husen är i en eller tre våningar. En central väg leder in i området. I närheten av området ligger Haga centrum med all service man behöver. Där finns också badhus med träningscenter.

Kommunikationer
Oxhagen ligger 2 km från Örebro centrum. Buss 7, Wadköping – Björkhaga(Längbro Kyrka) passerar Oxhagen. Bra cykelvägar finns och området ligger också i anslutning till E3 och E18.

Omgivningar
Oxhagen gränsar bostadsområdena Varberga, Haga och Markbacken. I närheten ligger rekreationsområdet Varbergaskogen med grillplatser och vandringsslingor. Inne i området är grönt och lummigt, husen är byggda runt sexton bilfria gårdar. I närheten finns också odlingslotter.

Befolkning
Idag bor ca 2400 personer i Oxhagen. Området präglas av stor omflyttning, ung befolkning och många olika nationaliteter.

Skola
Oxhagen har grundskola f-6 och förskolan Blåmesen

Socialtjänst
För familjer med små barn finns Familjecentralen med BVC och mödravårdscentral.

Fritidsgård och bibliotek
Flera av de större, barnrika bostadsområdena i Örebro har en egen fritidsgård, men i Oxhagen finns idag bara en mindre verksamhet som drivs av kooperativet Träffpunkt. I närliggande centrumanläggningen Haga finns stadsdelsbibliotek med Närlärcentrum.

Föreningar, fritidsaktiviteter, kyrkor och samfund
Kartläggning av aktörer i Oxhagen hösten 2007
*Hyresgästföreningen centralt och lokalt.
*Socialdemokratiska föreningen
*Studieförbundet Bilda
*Västerbridgen
*Bosniska föreningen
*Muslimska föreningen
*Korpen
*Frivilligcentralen
*ÖBO
*Oxhagenskolan
*Kulturskolan
*Längbro Församling
*Hagakyrkan
*Syrianska kyrkan
*Pizzerian Lamamia

Områdesutveckling
Oxhagen är ett av Örebro kommuns sex prioriterade områden. Kultur- och medborgarförvaltningen har ett särskilt uppdrag att stimulera områdesutveckling. Oxhagen/Varberga delar processledare som samordnar det lokala arbetet.

Problemanalys
Förorterna stigmatiseras som problemområden med höga arbetslöshetstal, missbruksproblemtik, kriminalitet, lågt engagemang i valdeltagande och hög sjukfrånvaro.

De boende i Oxhagen är stolta över och trivs i sitt bostadsområde. Lägenheterna och omgivningarna är fina. Samtidigt talas om ett steg i bostadskarriären om man flyttar härifrån. Området präglas av stor omflyttning. Glappet är omvärldens syn på miljonprogramsområden, Oxhagens Image.

Syfte
*Att samarbeta och tillvarata energi och initiativ från boende i Oxhagen och låta denna kunskap och detta arbete bli synligt.

*Att identifiera behov, vara igångsättare av och stödja utvecklingsprocesser i Oxhagen.
*Att deltagare i ”Oxhagen blommar” blir medskapare till formandet av sin närmiljö som genererar en delaktighets -och vikänsla och därmed stolthet och ansvar.
*Att initiera, möjliggöra och förstärka mötesplatser i Oxhagen.

Avgränsningar
Jag har medvetet valt att se problem som outnyttjade möjligheter och fokusera på positivitet.

Mål på kort sikt
*Att samarbeta med boende och andra aktörer för att göra Träffpunkt Oxhagen till en levande mötesplats.
*Att samarbeta med studieförbund och andra lokala aktörer för långsiktighet och kontinuitet i utvecklingen av Oxhagen.
*Att boendes engagemang ökar och möjligheter ses för att påverka sitt bostadsområde
*Att öka känsla av sammanhang(KAZAM), alla behövs för Oxhagens utveckling.

Mål på lång sikt
- Synliggöra Oxhagens positiva energi och nyansera bilden av Oxhagen.

Beskrivning av genomförandeprocess

Startade arbetet i Oxhagen genom att besöka Familjecentralen varje måndag våren 2007 för att bygga kontakter och skapa förtroende. Med välfylld garnkorg och virknålar erbjöds alla som ville, att delta i blomvirkning till en gemensam blomskulptur som skulle växa fram och placeras i Café Träffpunkt.
Barnen var genast entusiastiska men intresset från föräldrarna var till en början avvaktande. Genom mitt återkommande varje måndag så blev under våren fler och fler intresserade. Vid vårterminsavslutet 2007 klev en inspirerad, handarbetskunnig kvinna fram med en hel kasse virkade blommor som hon tillverkat hemma i hemlighet. Tålamod och inväntan hade gett resultat. Hon ville jobba med mig och vi bestämde att hon skulle bli cirkelledare i samarbete med mig, när vi fortsatte till hösten. Ovanstående beskrivning är viktig för att åskådliggöra den långsamma processen med att skapa förtroende.
Hade tidigare kontaktat Studieförbundet Bilda för framtida samarbete för att bygga kontinuitet i mitt projekt och koppla virkningen till studiecirkelverksamhet. Att starta studiecirklar är en långsam process i en stadsdel där flertalet inte är uppväxta med den formen av organiserad föreningsverksamhet.
Projektet växte för min del och jag valde att lägga mer tid i Oxhagen. Blomskulpturen och virkgruppen blev ett delprojekt i ”Oxhagen Blommar –relationellt verk” med sin visuella början i Träffpunkt med växande inifrån och utåt på temat blommor.
"Oxhagen Blommar" är som ett mantra, att om och om igen på olika sätt, tillsammans med boende forma blommotiv. Allt passar ihop och blir en bild av vad vi tillsammans lägger in i ordet "blomma". Samtidigt ingår alla som deltar i en process av formande av sin närmiljö. Det relationella verkets framväxt och utseende beror på graden och innehållet av alla medverkande. Deltagarna både påverkar och blir

påverkade i en intressant växling. Blommotivet blir en sammanhållande symbol, en ”container”. Och tankens kraft är stark.
Den framväxande blomskulpturen slingrar i taket på Café Träffpunkt.

I Kooperativet Träffpunkt Oxhagen finns en barnverksamhet med ca 55 inskrivna barn. Vid min starttidpunkt fanns en heltid och en halvtidsanställd personal som har alla i lokalen förekommande arbetsuppgifter som lokaluthyrning, verksamhets-planering, administration, café&bakning&servering mm mm.
Träffpunkts lokaler är av sliten 70-tals karaktär och atmosfären andas kommunalgrå institutionsdesign(subjektiva åsikter från ett antal tillfrågade i lokalerna).
Frågade Tarja Lönner, då heltidsanställd på Träffpunkt, om Caféet kunde få användas som ”pannå”, d.v.s den plats där samarbeten med boende blev synliga. Hon bejakade projektet i samråd med kooperativets styrelse.
Startade en konst –och pysselgrupp för barn, inskrivna i barnverksamheten, måndagar och torsdagar 15-17. Målet var att vi skulle göra konst och pyssla samtidigt som det vi tillverkade skulle göra Träffpunkt till ett trivsammare rum. Allt som tillverkades placerades i Träffpunkts lokaler som långsamt förändrades till att bli både personliga och mer tilltalande. Blommor tillverkades till en växande blomtavla. Blommotiven transformerades till tryckmönster som vi tryckte till gardiner och stolsdynor. Vi broderade en gardinkappa, vi schablonmålade en fondvägg, vi gjorde pappersblommor till välkomstkrans, vi virkade varma handtag till de slitna kalla stålhandtagen på dörrarna. Vi gjorde virkad gatukonst som placerades utanför entrén. Att barnen är medskapare i processen att forma sin miljö är en strategi som skapar ansvar och ger stolthet.
På våren flyttade blomtemat utomhus och barnens plantering utanför Träffpunkt innehåller allehanda växter från en önskelista de har skrivit.
I maj startade Solrosprojektet. Ett blomprojekt som involverar alla hushåll i Oxhagen. Alla boende får en påse solrosfrön i postlådan med uppmaningen att plantera frön i Oxhagen på valfritt ställe. Förhoppningsvis blommar hela Oxhagen i höga, solgula blommor i augusti.
En ny mötesplats för kvinnor i Oxhagen har blivit verklighet och förstärkts. Cirkelledaren har växt i sin roll och tar mer och mer ansvar för gruppen, kommer med idéer och initiativ.

En viktig del för Oxhagens image är att kommunicera arbetet utåt. Skapade en blogg, www.oxhagenblommar.blogspot.com, där man regelbundet kan följa framväxten av samarbetet. Har också visat processen under pågående arbete i tre work-in-progressutställningar på Konstfrämjandet, Haga Bibliotek samt Varberga Bibliotek. I utställningarna har också inbjudits till virkcafé som mötesplats mellan oxhagenkvinnor och andra. Kvinnorna har uttryckt uppskattning över att ha deltagit i dessa sammanhang. Jag har förstått att många ofta isolerar sig i sitt bostadsområde. De har uttryckt en stolthet och självkänsla över att ha blivit sedda med sitt skapande när andra sett och kommenterat deras arbete positivt.
Vid flera tillfällen har Nerikes Allehanda uppmärksammat olika Oxhagen blommar-arbeten i notiser, artiklar och rescension av utställningen. Har också regelbundet beskrivit arbetet i områdestidningarna för Oxhagen och Varberga.

Metod
- Relationell konst /estetik; "Oxhagen Blommar" är ett mantra, att om och om igen på olika sätt, med olika tekniker, tillsammans med boende forma blommotiv. Allt passar

ihop och blir en bild av vad vi tillsammans lägger in i ordet "blomma" bokstavligt och bildlikt. Det relationella verkets framväxt och utseende beror på graden och innehållet av alla medverkande. Deltagarna både påverkar och blir påverkade i en intressant växling. Blommotivet blir en sammanhållande symbol, en ”container”
- Tankens kraft. Ge näring, uppmärksamhet och aktivt bejaka positiva flöden och tankar
- Vara lyhörd för och ta till vara idéer, hugskott och embryon till möjligheter. Fånga nästan osynliga frön, bejaka växandet och förhålla sig öppen.

Ett relationellt verk

En dialog, ett aktivt NU. Idag bryter konstnärerna isoleringen kring sin kreativitet genom att skapa nya mötesplatser för den konstnärliga processen. Att producera unika föremål är inte längre den enda formen för konstnärens intresse. I ett relationellt verk skapas konsten gemensamt av konstnären och publiken som både påverkar varandra och påverkas i ett oavbrutet flöde. Orsaken till det som händer står inte enbart att finna hos den ena eller andra individen utan i samspelet dem emellan och mot bakgrund av rådande omgivning. Samspelet i relationen blir en tredje beståndsdel i ett förhållande och helheten blir mer än summan av delarna. Vi existerar i ett oavbrutet skeende av ömsesidiga processer.

Gränsöverskridandet ger utökade möjligheter att granska och försöka förstå den värld vi lever och verkar i. En form av praktisk demokrati. Vi får tillgång till mer information än vad som är möjligt i en ensam ateljé och i samma process får människor möjlighet att formulera en bit av sitt liv ur sitt perspektiv.

Den konstnärliga utmaningen är att utifrån konstens möjligheter, med samverkan som verktyg och med bibehållen konstnärlig integritet, prova hur konstnärens kompetens kan vara en resurs i t.ex stadsdelsutveckling.

Resultat
*Träffpunkt Oxhagen har under våren förändrats från en plats med grå institutionskänsla till en trivsam och personlig mötesplats genom olika samarbeten. Blommande gardiner, stolsdynor, blomtavlor, lagade gosedjur, blommande utsmyckning som växer fram i taket är bara några exempel som vi tillsammans arbetat med.
*”Blom virkningsgruppen”, en mötesplats för kvinnor. Gruppen har blivit stabil och växer. Den genererar också nya initiativ. Kontakten med Bilda har resulterat i långsiktighet för gruppen och mer verksamhet i området för studieförbundet.
*FLOWER POWER, i augusti kommer tiotusentals solrosor att förgylla stadsdelen när hyresgästerna planterat sin fröpåse från fröprojektet, ett samarbete med Öbo. När projektet blommar planeras ett flygfoto över området som synliggör allas bidrag till samarbetet.
*Syrummet i Träffpunkt har uppdaterats från möbellager till inspirerande ateljè och pysselverkstad. Fler och fler nyttjar lokalerna.
* Bloggen: www.oxhagenblommar.blogspot.com, kommunicerar det relationella verkets framväxt med bild, film och text på nätet för intresserade att följa regelbundet.
*Tre utställningar ”Oxhagen blommar-relationellt verk”, workinprogress-utställning som visar processen under pågående arbete. I utställningarna har inbjudits till ett

virkcafé där möjlighet givits att träffa och samtala med kvinnor från Oxhagen. Kvinnorna har också besökt för dem nya platser.

-Konstfrämjandet, Örebro 5-23 april
-Haga bibliotek, Örebro 25 april-15 maj
-Varberga Bibliotek, Örebro 19 maj-5 juni

*Oxhagen har omnämnts i artiklar, blänkare och rescensioner under positiva former i Nerikes Allehanda flera gånger under 2007/2008

Reflektion

Den konstnärliga utmaningen att utifrån konstens möjligheter, med samverkan som verktyg och med bibehållen konstnärlig integritet, prova hur konstnärens kompetens kan vara en resurs i stadsdelsutvecklingen fungerar bra.

Det går att integrera det konstnärliga arbetet med delaktighet och praktisk demokrati och hitta former för frihet för alla parter. Konstnären skapar en struktur, en ”container”, en form som håller helheten och ger frihet. Alla som deltar vinner, inget är fel eller fult, allt passar ihop. Av fragmenten blir en ny helhet. Konstnären styr inte innehållet/delarna, men håller formen/helheten.
Relationen mellan form och innehåll = funktion.
Resultatet blir både produkter i form av blomskulptur, inredningsdetaljer, trädgårdsdesign, utställningar mm och mötesplatser, studiecirklar, nätverksbyggen, egenorganisering mm

Jag trivs bra med att arbeta i projektform men projekttiden är oftast för kort. I Oxhagen har jag arbetat sedan våren 2007 och initierat olika aktiviteter inom ”Oxhagen Blommar” och skapat förtroende och kontakter. Blomvirkningsgruppen var till en början ett mindre projekt som utökades och växte till ett heltidsprojekt. Ett sådant inarbetande tar tid och jag har skapat en plattform att arbeta från.

I bostadsområdet finns en projekttrötthet hos människor som deltar, hos områdesansvariga och hos sig själv som blir frustrerande. Uppföljning och omhändertagande av det påbörjade arbetet saknas oftast och istället tar ett nytt projekt vid. Alla parter har upplevt denna frustrerande situation alltför många gånger.

Samarbetet med de aktörsgrupper jag deltagit i har fungerat bra och de har öppet och positivt tagit emot kulturarbetarens, många gånger, annorlunda syn. Jag har upplevt att kulturarbetarens vinklar tagits väl emot och skapat energi. Det har varit meningsfullt att konkret, med bibehållen frihet och konstnärlig integritet, tas i anspråk och få bidra med sin kompetens som en resurs i områdesutvecklingen.
Jag upplever att alla parter berikats av mötet.
I de stora s.k miljonprograms-stadsdelarna kokar en energi som intresserar och lockar mig. Den är helt oemotståndlig.

/Kaipa Gunilla Ericsson